

Briefing van de deelnemers in de gemeentegrot van Valkenburg

(Foto: „Het Zuiden“)

VIJF schaduwen gleden met ons mee, vijf paar voeten knersten over het grindweggetje en in de verte pinkten twee dansende koplampen door de zwarte nacht. Toen de lichten nog maar een paar honderd meter van ons vandaan waren, gingen we zoeken naar een dekking en vonden die achter een huis en in een greppel. Even voelde je je naakt staan in het helle licht, dan zoefden de wielen voorbij en stonden we weer in het veilige, geruststellende duister: 's vijands eerste speurtocht naar ons was op niets uitgelopen...

RUIM vijftig kilometer in geaccidenteerd terrein, te lopen in twee nachten, is voor een infanterist niet veel. Zelfs wanneer met dat geaccidenteerd terrein niet de knobbeltjes in de Veluwe of Limburg bedoeld worden, maar de Belgische Ardennen. Voor een bureau-officier is dit echter een zware taak, vooral wanneer

(LOOP DOOR I en II, PARADOX I en nu PARADOX II) te zien hoe een bureau-officier zich door vijandelijk gebied begeeft. En niet alleen zien, maar zelf doen ook, want per patrouille konden twee journalisten mee, om eens te proberen wat kleine oorlog betekent. De LOOP-DOOR oefeningen werden gekenmerkt door ontsnappingspogingen uit vijandelijk gebied, „PARADOX“ betekende: atoomgeleerden of hoge officieren bevrijden uit 's vijands kerker.

PARADOX II

IN Legerkoerier van maart kon men het verhaal lezen van de oefening Paradox I, waaraan onderofficieren van Staf 1 Lk deelnamen.

Een maand later organiseerde luitenant-kolonel Boumans de oefening Paradox II voor bureau-officieren van Staf 1 Lk, Ondersteuningsstrijdkrachten, 1 en 4 Div. Een onzer medewerkers, die zelf deze oefening Paradox II meemaakte, vertelt hiernaast van zijn nachtelijke ervaringen in de Belgische Ardennen.

men de veertig gepasseerd is. Daarom hebben de vrijwilligers, die zich opgaven voor „Paradox II“, ook wel het „Boumans-spel“ genoemd, zich wel degelijk gerealiseerd, dat enige training belangrijk was. Het resultaat was er dan ook naar: van de 52 officieren viel er slechts één uit, met een onwillige knie. De opzet van de oefening was „het eelt weer op de juiste plaats te krijgen“.

Dit ging gepaard met veel geheimzinnigheid in de grotten van Valkenburg (waar een ondergronds geallieerd hoofdkwartier was ingericht, compleet met vervaarlijk kijkende en precies controlerende schildwachten), met tekst en uitleg in het Engels en Frans door een Engelse kolonel en een Belgische kapitein van de paracommando's. De pers werd in de gelegenheid gesteld om voor de vierde keer

Vier patrouilles

ER waren vier patrouilles geformeerd: een van de staf Eerste Legerkorps, een van de staf Ondersteunings Strijdkrachten en een van de Eerste en van de Vierde Divisie. De eerste twee zouden een generaal, een Nederlander, luisterend naar de meer oostelijk getinte naam „Von Gebiet ter Achteren“ bevrijden en de twee laatsten hadden tot taak de boeien van zijn adjudant, kapitein K. A. Beljauw, te ontsluiten. Beiden waren op de hoogte van de invasieplannen der geallieerden — maar dit was de vijand niet bekend —, want in het nieuwe wereldconflict waarin we zaten („Het is nu 1967“, zo zei overste Boumans en zo toonden ons de vele kalenders aan de grotwand), had de vijand westelijk Europa in zijn greep met uitzondering van Portugal en Spanje. Wij, vrijwilligers, zouden worden gedropped in de Belgische Ardennen op een afstand van ruim vijftig kilometer van twee kasteeltjes, waar de twee stafofficieren afzonderlijk gevangen zaten en bewaakt werden door Belgische paracommando's.

Zo gebeurde het dat in de donkere avond van de 27e februari een stel combi's door het ruige Belgische land reden en hier en daar groepjes van vijf man afzetten. Deze afzonderlijke groepjes zouden zich later koppelen tot patrouilles van vijftien man. Dertien stafofficieren en twee journalisten. De militaire deelnemers waren uitgerust met de hun welbekende en op de duur zwaarwegende gevechtstas M 52,

waaromheen de slaapzak; veldfles en bajonet bungelden aan de koppel. De bewapening bestond uit de Uzi, die iets meer dan vier kilo weegt, het gewicht van de Garand dus nadert, maar door zijn geringe omvang aanzienlijk beter te „dragen“ is dan het oude veldkanon. De journalisten konden een slaapzak torsen, maar de meesten waren zo slim om te redeneren dat er toch wel wacht gelopen zou worden, weshalve er slaapzakken „braak“ zouden liggen. De geschiedenis heeft hen in het gelijk gesteld.

De ploegjes van vijf vloeiden na ruim een uur samen tot de ware patrouilles en op dat ogenblik ving het werk aan.

In de patrouille van de Vierde Divisie werden de groepjes van vijf gehandhaafd. Voorop liep groep I onder commando van

de kaartlezende kapitein Broeksma. Voor hem uit liet hij twee pittig doordouwende luitenanten lopen en achter hen aan een lid van de burgerpers (Jo Thijssen van de Neerlandiapers, Limburger en dus verkerend in een laaiend-vrolijke bui, want het liep tegen carnaval) en ondergetekende van de militaire pers.

Op enige afstand volgde groep II onder leiding van de algemene patrouillecommandant, overste Swart. Daarachter groep III. Leider majoor Thorn-Leeson. In dit gezelschap toefde de tweede burger, de journalist Blok van de Provinciale Pers Combinatie. Ook hij gedroeg zich dapper. Om een voorbeeld te noemen: Toen we voor de zoveelste keer plat moesten omdat de kopgroep weer eens een wagen had gesignaleerd, liet Blok zich links van de weg vallen. Wie schetst zijn verbazing toen hij bemerkte dat er nu eens geen greppel was, maar een helling van ruim drie meter, aan het einde waarvan zich een hekje van prikkeldraad bevond. De journalist nam dit obstakel alsof hij aan de rekstok hing en kwam aan de andere zijde in een vochtig weiland tot rust. Tijdens en vlak na deze manoeuvre liet hij geen onvertogen woord horen, Lof!

Historische grond

WE liepen over historische grond: het Ardennen-offensief had hier gewoed. In een dorpje ontdekten we een uitgerande Amerikaanse tank langs de kant van de weg. Hij stond er zo maar, op een platform van uitgehakte steen, zonder inscriptie of opschrift. De mensen in deze contreien hoeven er niet nadrukkelijk aan te worden herinnerd wat '40—'45 was.

Zonder er bij stil te staan — mogen we wel zeggen — waren we de 28e februari binnengewandeld. Dat moest geweest zijn op die eindeloze, steil klimmende weg, bezaaid met brokken steen waarop menige enkel sneven kon. We hebben deze hindernis genomen zonder verliezen aan onze kant, met een gemiddelde snelheid van 2½ kilometer per uur.

„Alice“ vertelt aan twee officieren welke weg zij moeten kiezen (Foto: Publi-press)

Het was bij een rustpauze dat de uitkijk lichten aan bakboord ontdekte en weldra klonk het grommen van naderende jeeps ons in de oren. „De hele handel plat.” Dat was overste Swart. Maar we lagen al in wilde ijver achter een fijn muurtje. Twee jeeps, bemand met vijand, schoven hun lichten voor zich uit, zetten ons muurtje in een helle gloed en verdwenen in de nacht.

Dat is een hele belevenis. Je kruipt weg, legt je gezicht op de harde grond en laat het monster passeren. Wanneer het op gelijke hoogte met je is en je niet meer gevangen zit in de kegels van zijn lichten, kijk je snel over je muurtje heen naar dat ding daar. Je telt de mensen, twee in het ene, twee in het andere grommende gevaarte. Dat zijn de bloedhonden die op

te wachten om ons het dorpje Monteuville door te loodsen en een eindje op weg te helpen. Het wordt, hoe lief ze ook was, van de wal in de sloot. De koers is zoek en het kost ons een goed uur om weer in het oude spoor terecht te komen.

De partizanenboer had ons een kortere route gewezen dan er was uitgestippeld. Het was de weg die hij jaren geleden naar zijn beminde fietste. Het scheelde ons ettelijke kilometers, maar hij moet indertijd een fiets met anti-plofbanden hebben gehad en de schokvangers van een dikke Daf. Wat een ellende!

Om kwart over vier in de donkere morgen van de eerste maart liepen we tegen patrouille Ajax (OSK) op, die zich in een bosrand te ruste had gelegd.

We hebben daar een kwartier gelegen, totdat de Hogere Patrouilleleiding het plan had uitgestippeld ter bevrijding van kapitein Beljauw in het kasteel te Scy, dat nog slechts enkele kilometers van ons vandaan was.

ANNO 1967

De „generaal” bevrijd door Nederlandse patrouille (Foto: Publi-press)

je spoor zitten. Zachte vloeken en verwensingen vliegen hen van links en rechts achterna. En voort gaan de voeten over asfalt, grind en zandpaden. Kilometer na kilometer duwen we weg.

Dan breekt het grote ogenblik aan: hier in dit plaatsje, Fronville, moest ergens onze geheime agente Alice ons ontmoeten en verder loodsen naar een partizanenboer. Achter ons nadert een wagen, we duiken weg en laten hem passeren. Even verder stopt de wagen en wij naderen op onze tenen.

Alice en Pam

ALICE (wit verpleegsterkapje, leren jas en laarzen) stapt uit en kapitein Broeksma zegt de gevleugelde woorden — het wachtwoord dat we vele malen hebben gerepeteerd —: „N'est-ce-pas ici le pavillon de chasse de Monsieur Chas-sart?” En Alice, verrast door onze snelle komst, zegt met lieve stem: „Okay”, waarna ze in het Frans overschakelt.

Ze voert ons mee en wij, in de veronderstelling dat de boerderij nog maar een paar honderd meter ver verwijderd ligt, sjokken goedsmoeds achter haar aan. Maar de paar honderd meters worden vele honderden en de vrolijke stemming daalt omgekeerd evenredig hieraan. De verwensingen, die Alice daar in die nacht naar het hoofd zijn geslingerd (in het Nederlands, want „wist zij veel...”) zijn legio. Later, toen het einde oefening was, bleek Alice een volbloed Nederlandse...

Eindelijk, na vijf kilometers, wachten ons de boerderij en het hooi. Daar worden de noodrantsoenen uitgereikt. Daar slapen we, daar staan we op wacht.

's Avonds om half negen staat de geheim agente Pam in witte jas voor de boerderij

Bij het kasteel

DE vaandrags zouden de kastanjes uit het vuur halen, tezamen met overste Swart en de nog even frisse kapitein Broeksma. Het werd een mooi stukje werk. We naderden het kasteel — dat door nonnen als klooster wordt gebruikt — zo voorzichtig mogelijk. Over het laatste stukje weg, hooguit vijftig meter, deden we drie kwartier. Ergens boven ons begon een klokje te klepelen toen wij door een zij-ingang op de binnenplaats van het kasteeltje kwamen. Buiten, in een kerker in de droge slotgracht, werd de kapitein-adjutant gevangen gehouden, zo werd verteld. Aan de andere kant van de hoofdepoort scheen het zoekende licht van een zaklantaarn.

Overste Swart, doorgedrongen tot op de stenen brug van het slot, pakte een handvol kiezels en smeedt ze naar beneden temidden van de Belgische para-commando's, die niets vermoedend bijeenstonden voor een jeep. Direct flopten de koplampen aan en zetten alles in het zonnetje. „Handen hoog.” De lange vaandrig Rutgers, versholen achter een dikke boom, zag een gestalte naderbij sluipen, kwam te voorschijn en porde de man de loop van zijn Uzi in de buik. „Ah, goed manneke”, klonk het „ik ben dood”.

Waarmee maar gezegd wil worden dat de overval geruisloos verliep (mede door het ontbreken van losse flodders, want daar hadden de zusters bezwaar tegen gemaakt) en de gevangen kapitein in triomf meegevoerd kon worden.

De journalisten die bij de kapitein in de kerker zaten, hadden niets gehoord en vonden de geruisloze en snelle overval van de bewakers een anticlimax van de gehele oefening.

Maar als ze toch eens wisten wat eraan was voorafgegaan....!! Vdg. v. d. M.